

RITMIČKE VEŠTINE KAO PODSTICAJ RAZVOJA MUZIČKE DAROVITOSTI

Rezime: U nastavi solfeda reprodukcija ritma predstavlja osnovnu vještinu, koja se stiče u okviru muzičko teorijskih disciplina. Procenjujući sposobnost izvođenja ritma kod učenika, nastavnici solfeda procenjuju spremnost za muzičko opismenjavanje i razvoj auditivnog doživljaja. Na osnovu ovih pokazatelja indirektno se procenjuje stepen muzičke darovitosti učenika. Učenici treba sa podjednakom uspešnošću da savladaju auditivni i vizuelni didaktički model u prvom razredu, kako bi stekli osnovnu muzičku pismenost, koja predstavlja temelj za nastavak muzičkog obrazovanja. Cilj istraživanja je bio da prati postignuća učenika u savladavanju ritma i metra tokom šestogodišnjeg muzičkog obrazovanja. Pošlo se od pretpostavke da će muzički daroviti učenici u prvom razredu uspešno savladati zadatke iz ritma i metra, i u nastavku školovanja pokazivati visoka postignuća. Druga hipoteza koja je postavljena u istraživanju odnosila se na rezultate postignute tokom instrumentalne nastave. Pretpostavili smo da će daroviti učenici sa podjednakom uspešnošću savladati didaktičke zadatke iz ritma i metra, kao i program iz instrumentalne nastave.

Istraživanje je vršeno u Muzičkoj školi „Josif Marinković” u Vršcu, od 2010. godine do 2016. godine. U tom periodu je praćeno 60 učenika, koji su školske 2010/11. godine upisali prvi razred, a šesti razred završili školske 2015/16. godine. Procenjivana su postignuća učenika u savladavanju ritma i metra i postignuća u oblasti instrumentalne nastave, na kraju svake školske godine, sa četiri parametra (veoma uspešno, uspešno, dobro i zadovoljavajuće). Procena postignuća je vršena sumiranjem rezultata dobijenim na svim didaktičkim vežbama iz solfeda i komparacijom sa rezultatima ostvarenim u instrumentalnoj nastavi. Rezultati su predstavljeni deskriptivnom metodom i prikazani procentualno.

Istraživanje je izvršeno sa ciljem da među učenicima niže muzičke škole detektuju muzički daroviti učenici, kako bi njihovo muzičko obrazovanje bilo sprovedeno po principima koji bi im omogućili da svoje potencijale koriste svrsishodno i racionalno, i da steknu neophodna znanja i iskustva za nastavak muzičkog obrazovanja.

KLjučne reči: didaktički model, metar, ritam, obrazovanje muzički darovitih, solfedo.

Uvod

U stručnoj literature srećemo veliki broj definicija koje određuju darovitost. Ako bi smo pokušali da sažmemo većinu ključnih odrednica koje definišu ovu oblast došli bismo do odrednica da darovitost podrazumeva širok okvir visoko izraženih sposobnosti iz različitih delatnosti (Andre, 2008). Garne (2005, prema Biedron, 2012) pravi razliku između pojma darovitosti i talenta. Prema ovom autoru darovitost je prirodna sposobnost koja se može otkriti bar u jednom polju umetničkih ili naučnih disciplina. Talenat prema istom autoru podrazumeva superiorno vladanje razvijenim sposobnostima, znanjem i vještinama u oblastima

¹ anica_arsic@yahoo.com

kojima se osoba bavi. Ako bi se ove definicije prenele na muzičku umetnost i muzičko obrazovnje moglo bi se smatrati da je darovitost urođena sposobnost za razumevanje, reprodukciju i stvaranje muzike, a talenat bi mogao da se definiše kao natprosečno razvijena darovitost, koja je postignuta učenjem i vežbanjem. Na osnovu navedenih definicija proizilazi da je razvoj darovitosti u talenat proces koji se može podsticati različitim stimulativnim uslovima. Muzička darovitost se ispoljava veoma rano. Može da se identifikuje još u predškolskom periodu, oko treće godine života (Radičeva, 2008a: 91).

U muzičkoj literaturi osim pojmova *muzička darovitost* i *muzički talenat* sreće se i pojam *muzikalnost*. Ovaj pojam je muzički psiholog i pisac Boris Mihailovič Teplov (prema Radičeva, 2008b: 90–92) definisao kao niz sposobnosti koje omogućavaju da se neko bavi muzikom, dok muzička darovitost osim muzičkih podrazumeva niz drugih sposobnosti kao što su: organizovana i usmerena volja, koncentracija, pažnja, interesovanja koja sežu izvan muzike, bogatstvo mašte, senzibilitet i bogat unutrašnji život. Ako pokušamo da ove definicije primenimo u radu sa decom koja upisuju muzičku školu, možemo da pretpostavimo da ona poseduju muzikalnost, koja se otkriva u predškolskom periodu na osnovu pokazanog interesovanja deteta i načina na koji izražava želju da se bavi muzikom. Vaspitači u predškolskim ustanovama mogu da otkriju da određen broj dece pokazuje muzikalnost, odnosno da je više od drugih zainteresovan da reprodukuje dečje pesme, da reprodukuje osnovne muzičke tonove na nekom instrumentu i da pokazuje interesovanje da sluša muziku. Ako muzikalna deca upišu muzičku školu nastavnici treba da otkriju da li postojeća muzikalnost sadrži elemente darovitosti za muziku i da li primenom određenih didaktičkih metoda može da se razvije muzički talenat. Nastavnici solfeđa i instrumenata u nižim muzičkim školama sinhronizovanim radom treba da procene muzičke sposobnosti učenika i da ih motivišu da ih optimalno razvijaju. Na osnovu praktičnog iskustva i stručnih postavki nastavnici prihvataju da su učenici koji su započeli muzičko obrazovanje muzikalni, ali da njihov stepen muzikalnosti nije dovoljan da bi se okarakterisali kao muzički daroviti. Didaktičke metode koje se sprovode u nižim muzičkim školama treba da odrede i detektuju stepen muzičke darovitosti i mogućnosti njihovog razvoja.

Početak muzičkog obrazovanja je povezan sa razvojem ritmičkih sposobnosti. U muzičkim školama u metodici muzičke nastave potrebno je da se odrede vrste muzičkih sposobnosti koje nastavnici solfeđa prate i blagovremeno intervenišu, usmeravajući učenike da od početka muzičkog obrazovanja shvate značaj ritma. Zorislava Vasiljević navodi pet elemenata koje treba pratiti u razvijanju muzičkih sposobnosti. Na prvom mestu je održavanje pulsa i sposobnost grupisanja udara. Kao drugi aspekt označava se reagovanje na promenu tempa. Treći aspekt se odnosi na održavanje i izvođenje različitih ritmičkih vrsta. Četvrti prati sposobnost za agogičko nijansiranje, a peti označava polifono praćenje različitih ritmičkih odnosa između glasova (Vasiljević, 2000a). Agogičko nijansiranje i pulsacija su neophodni za razvijanje uslova za stilistiku. Razvijanje ritmičkih sposobnosti u praktičnoj nastavi solfeđa može da se relizuje različitim didaktičkim pristupima ritmičkom aspektu (Karalić, 2014). Razlika se ogleda u usmeravanju

delovanja koje može da bude akcentovano na auditivni doživljaj ili na vizuelnu percepciju. Metodčki je opravdano da se prednost daje auditivnom prilazu. Ovaj prilaz podrazumeva da nastavnici akcenat stavljaju na sticanje veština i sposobnosti reprodukcije trajanja, naglašavanja i grupisnja tonova u celine i fraze (Gostuški, 1968; Vasiljević, 1985). Nastavnici koji su orijentisani na muzičko opismenjavanje prednost daju veštini čitanja nota. Oba prilaza su prihvaćena kao ravnopravne didaktičke metode, koje se u radu sa učenicima kombinuju. Prvi, auditivni način, mogao bi da se označi kao direktni, a drugi, vizuelni, kao indirektni, jer zahteva da se notni zapis pročita i poveže sa auditivnom percepcijom. U opredeljivanju kom pristupu dati primat, auditivnom ili vizuelnom, važno je da se napravi distinkcija između oblasti ritma, odnosno da li se oblast ritma izučava kao celina ili kao skup dve njegove zasebne ali međusobno zavisne komponente – ritma i metra. (Karalić, 2014b: 227): Ritam kao celina se odnosi na trajanje i akcentovanje, dok metar predstavlja sredstvo opažanja i zapisivanja ritma u odnosu na grupisanje osnovnih udara i njihovu vrstu. (Vasiljević, 1985b). U vizuelnom zapisu ritam i metar mogu da se značajno razlikuju, pošto se predstavljaju različitim simbolima. Ritam se označava simbolima koji određuju trajanje i naglašavanje tonova, dok se metar na notnom prikazu određuje drugom vrstom simbola koji označavaju meru (4/4, 2/4, i sl.), grupisanje nota i taktne crte. U praktičnom radu nastavnici solfeđa kombinuju didaktičke metode auditivnog i vizuelnog pristupa.

Nastavnici instrumenata počinju nastavu primenom didaktičkih metoda koje imaju cilj da se učenik upozna sa instrumentom i načinom na koji proizvodi zvuk. Sledeći zadaci se odnose na sinhronizaciju rada ruku i način držanja instrumenta. Istovremeno se radi na razvijanju spoljašnjeg i unutrašnjeg sluha. Ova didaktička metoda se realizuje pevanjem pesama po sluhu. Sve metode imaju cilj da se početno interesovanje razvije u trajno i da se sinhronizovanim radom i saradnjom između nastavnika solfeđa i instrumenata razvije podsticajna atmosfera koja će doprineti da učenici razviju ljubav prema muzici i u podsticajnoj atmosferi optimalno razviju svoje sposobnosti.

Metodologija istraživanja

U istraživački postupak su bili uključeni svi učenici koji su školske 2010/11. godine upisali prvi razred niže Muzičke škole „Josif Marinković” u Vršcu. Istraživanje su sprovedli nastavnici solfeđa i nastavnici instrumenata. Cilj istraživanja je bio da se prate postignuća svih učenika tokom šestogodišnjeg školovanja u savladavanju didaktičkih metoda iz solfeđa i instrumentalne nastave, kako bi se otkrili muzički daroviti učenici. Blagovremeno otkrivanje darovitosti kod učenika je veoma značajno zbog sinhronizovanja programa iz nastave solfeđa i instrumenata, sa ciljem da se ovoj grupi učenika omoguće optimalni uslovi da svoje potencijale nesmetano razvijaju. Na kraju svake školske godine sumirani su postignuti rezultati učenika i upoređivana postignuća iz solfeđa i instrumentalne nastave.

Hipoteza istraživanja: Daroviti učenici će podjednako uspešno da savladaju didaktičke metode iz solfeđa i instrumentalne nastave.

Instrumenti istraživanja: Korišćen je deskriptivni metod procene uspešnosti savladavanja didaktičkih metoda za solfeđo i instrumentalnu nastavu sa četiri parametra (veoma uspešno, uspešno, dobro i zadovoljavajuće.) Procenu su vršili nastavnici solfeđa i nastavnici instrumenata na kraju školske godine. Dobijeni rezultati su upoređivani, analizirani i tabelarno predstavljani.

Zavisne varijable: Procena ritma i metra u nastavi solfeđa i interpretativna sposobnost u instrumentalnoj nastavi.

Nezavisne varijable: Pol učenika, uzrast učenika i vrsta instrumenata.

Uzorak ispitivanja: U ispitivanju je učestvovalo 60 učenika koji su 2010/11. školske godine upisali prvi razred niže muzičke škole. Što se polne strukture tiče bilo je 39 (65%) devojčica i 21 (35%) dečaka. Učenici su prvi razred upisali u uzrastu između sedam i devet godina. Desetero učenika (16%) imalo je sedam godina, trideset dvoje (54%) osam godina i osamnaest (30%) devet godina. Najveći broj učenika je izabrao klavir kao instrument na kome će učiti izvođenje muzike – 39 (65%). Gitaru je odabralo 5 (8,4%) učenika. Isti broj se opredelio za harmoniku. Odsek za violinu je upisalo 3 (5%) učenika, harfu 2 (3%), klarinet 2 (3%) i 4 (6,6%) učenika se odlučilo za flautu.

Organizacija istraživanja: Istraživanje je počelo u septembru 2010/11. školske godine. U projekat su bili uključeni svi učenici koji su upisali prvi razred niže muzičke škole. Nastavnici solfeđa su nastavu otpočeli sa razvijanjem ritma, tačnog intoniranja i učenjem nota. Učenici su, najpre, upoznali lestvicu i pojam tona. Na linijskom sistemu se predstavljaju tonske visine i imena tonova. Prva lestvica koja im se predstavlja je C-dur lestvica. Ritam na notnom sistemu je određen trajanjem i akcentovanjem nota (naglašeni i nenaglašeni taktovi). Učenici su vežbali da trajanje nota razlikuju vizuelno. Najpre im je predstavljena cela nota a zatim polovina i četvrtina. Kada nauče da notno trajanje obeležava određen ritmički interval i povežu te pojmove auditivno i vizuelno, učenicima se predstavljaju pojmovi jedinice brojanja i uče $2/4$, $3/4$ i $4/4$ taktove. Beleženje ritma je povezano sa pauzama koje su neophodne za razumevanje notnog trajanja. Svaku notu prati ekvivalentna pauza. Na notnom sistemu učenicima se predstavljaju oblik note, izgled note, oblik pause i produženo trajanje. Uz ove aktivnosti u prvom razredu učenici se upoznaju sa violinskim i bas ključem i lestvicama (C-dur, G-dur, F-dur), kao i ritmičkim figurama (punktirana figura, sinkopa i obrnuto punktirana figura). U drugom razredu učenici se upoznaju sa molskim lestvicama (a-mol, e-mol i d-mol). Radi se sa ritmičkim figurama i upoznavanju sa šesnaestinama i intervalima. U trećem razredu učenici se upoznaju sa novom ritmičkom figurom-triolom i sa durskim i molskim kvintakordom. U četvrtom razredu se radi sa četvorozvukom (dominantni septakord). U petom razredu učenici se upoznaju sa novim ritmičkim figurama (sičilijana i tirana). U šestom razredu se sistematizuju sve didaktičke metode i radi se na lestvici sa šest predznaka. Sve prethodne metode se obnavljaju i radi se na dvoglasu i primerima iz muzičke literature. Istovremeno sa ovim didaktičkim metodama nastavnici solfeđa su radili na vežbama disanja, vokalizacije, parlasnda i kantabila. Vežbe disanja su izvođene kako bi učenici postali svesni značaja ravnomernog prisustva vazduha u plućima, bez obzira kakav je ritam u pitanju. Vežbe vokalizacije su podrazumevale rad na pravilnom izgovaranju vokala, što

je bilo važno za razvijanje ambitusa glasa, precizne intonacije, razvijanje veštine pravilne upotrebe vazduha i veštine povezivanja tonova (Romanu, 1973). Prilikom primene parlanda cilj nastavnika solfeđa bio je uvežbavanje preciznog izvođenja teksta koji prati melodiju.

Nastavnici instrumenata u prvom razredu upoznaju učenike sa instrumentom, načinom proizvođenja zvuka, sinhronizovanjem rada ruku, pravilnim držanjem instrumenta i pravilnim držanjem tela. Nastavnici instrumenata rade sa učenicima na upoznavanju nota i njihovim trajanjem, kao i sa ritmičkom strukturom. Razvijanje unutrašnjeg i spoljašnjeg sluha se realizuje pevanjem pesama po sluhu. Ovaj zadatak se nastavlja i u drugom razredu uz upoznavanje sa novim oblicima takta i novim vrstama notnih vrednosti. (osmine i šesnaestine nota). Note se čitaju u bas i violinskom ključu. Posebna pažnja se posvećuje muzički darovitim učenicima, kojima se daju složeniji zadaci (vežbe promene ključa na svaka dva takta) i rad na memorisanju notnog teksta. Muzički daroviti učenici samostalno nastupaju na javnim časovima. U trećem razredu učenici se upoznaju sa polifonijom (višeglasno sviranje i slušanje). U četvrtom razredu se akcent stavlja na memorisanje notnog teksta i muzičku analizu dela. Muzički daroviti učenici se posebno pripremaju za takmičenja. U petom razredu rad se svodi na usavršavanje tehnike sviranja. Muzički daroviti učenici odlaze češće na takmičenja i sa njima se realizuje dodatna nastava. U šestom razredu se obnavljaju sve skale uz proširivanje elemenata skale kroz sviranje oktava. Produbljuju se znanja iz harmonske analize. Ako se opredele za nastavak muzičkog obrazovanja, muzički daroviti učenici se intenzivno pripremaju za prijemne ispite za srednju školu.

Rezultati istraživanja: Posle šestogodišnjeg praćenja učenika, nastavnici solfeđa i instrumenata su sumirali sopstvene rezultate i upoređivali ih. Na kraju svake školske godine, počevši od 2010/11, zaključno sa školskom 2015/16, nastavnici su sve dobijene rezultate obrađivali za svakog učenika. Na kraju istraživanja upoređivani su rezultati postignuća učenika ostvareni u savladavanju didaktičkih metoda iz solfeđa i iz instrumenata. Rezultati postignuća učenika iz solfeđa prikazani su u tabeli broj 1.

Tabela br. 1. *Rezultati postignuća učenika iz solfeđa*

	Veoma uspešno		Uspešno		Dobro		zadovoljavajuće		Nije završio/la razred		Ukupno završilo razred
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
I razred	5	8,4	11	18,3	32	53,3	12	20,0	0	0	60 (100%)
II razred	5	8,4	13	21,6	30	50,0	12	20,0	0	0	60 (100%)
III razred	4	6,6	13	21,6	28	46,6	14	23,6	1	1,6	59 (98%)

IV razred	3	5,0	9	15,0	27	46,7	18	30,0	2	3,3	57 (95%)
V razred	3	5,0	9	15,2	23	40,0	20	36,3	2	3,5	55 (92%)
VI razred	3	5,0	9	15,2	22	37,0	21	37,3	3	5,5	52 (86%)

Analizom dobijenih rezultata utvrđeno je da je osnovnu muzičku školu završilo 52 (86%) učenika. Ovakav rezultat smo smatrali pozitivnim, jer je mogao da se izvede zaključak da su učenici koji su upisali muzičku školu bili motivisani da steknu početno muzičko obrazovanje. Osmoro učenika koji su od trećeg do šestog razreda prekidali muzičko obrazovanje nije bilo dodatno motivisano da uz redovno školovanje pohađa i muzičku školu. Tokom odrastanja otkrili su druge vrste interesovanja. Pošto su nastavnici solfeđa i instrumenata želeli da otkriju koliki broj učenika može da se smatra darovitima, postavljena je hipoteza da će daroviti učenici sve didaktičke metode u nastavi solfeđa i instrumenata savladati veoma uspešno. Didaktičke metode u nastavi solfeđa veoma uspešno je u prvom i drugom razredu savladalo petoro (8,4%) učenika. Od četvrtog razreda didaktičke metode su komplikovanije i zahtevaju veće angažovanje učenika, što se odrazilo i na postignuća. U četvrtom, petom i šestom razredu troje učenika (5%) je ocenjeno najvišim ocenama, i zbirni uspeh je odgovarao parametru *veoma uspešno*. Ove učenike su nastavnici solfeđa procenili kao muzički darovite.

Nastavnici instrumenata su procenjivali učenike, prateći njihova postignuća tokom svakog časa, budući da se nastava odvija individualno. Postignuća učenika iz instrumentalne nastave prikazana su na tabeli broj 2.

Tabela br. 2: *Postignuća učenika iz instrumentalne nastave*

	Veoma uspešno		Uspešno		Dobro		Zadovoljavajuće		Nije završio/la razred		Ukupno Završilo razred
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
I razred	7	11,6	9	15,0	30	50,0	14	23,4	0	0	60 (100%)
II razred	7	11,6	10	16,0	28	47,4	15	25,0	0	0	60 (100%)
III razred	5	8,2	8	14,4	27	45,8	18	30,0	1	1,6	59 (98%)
IV razred	3	5,0	5	8,8	26	46,3	21	36,6	2	3,3	57 (95%)

V razred	3	5,0	6	10,0	26	47,0	18	34,5	2	3,5	55 (92%)
VI razred	3	5,0	6	9,5	26	52,0	14	28,0	3	5,5	52 (86%)

Analizom učeničkih postignuća u instrumentalnoj nastavi konstatovali smo da je početna hipoteza postavljena u radu, dokazana, jer je isti broj učenika pokazao da je didaktičke metode iz solfeđa i didaktičke metode iz instrumenata savladao veoma uspešno. Na osnovu postavljenih kriterijuma koji su važili tokom istraživanja, ovi učenici su podjednako uspešno savladali program iz solfeđa i instrumentalne nastave tako da mogu da se odrede kao muzički daroviti. Ovi učenici su, osim što su postigli najbolje rezultate u nastavi solfeđa i instrumenata, učestvovali na takmičenjima i osvajali najviše nagrade, što je takođe moglo da potvrdi njihovu darovitost.

Zaključak

Istraživanje sprovedeno u Muzičkoj školi „Josif Marinković” u period od 2010/11. do 2015/16. školske godine imalo je cilj da se detektuje broj muzički darovitih učenika u odnosu na ukupan broj upisanih. Nastavnici solfeđa i instrumenata postavili su kriterijume za procenu postignuća i svrstali ih u četiri kategorije (veoma uspešno, uspešno, dobro i zadovoljavajuće). Učenička postignuća su sumirana na kraju svake školske godine. Nastavnici solfeđa i instrumenata su upoređivali dobijene rezultate i izračunavali procenat postignuća prema postavljenim parametrima. U prvom, drugom i trećem razredu broj učenika na instrumentalnoj nastavi čiji je uspeh procenjen parametrom *veoma uspešno* bio je veći od broja učenika iz solfeđa. U prvom i drugom razredu sedmero (11,6%) učenika iz instrumentalne nastave procenjeno je kao veoma uspešno. Na solfeđu u prva dva razreda petoro (8,4%) učenika je imalo ovaj rezultat. U trećem razredu petoro (8,2%) učenika je bilo veoma uspešno iz instrumentalne nastave, dok je na solfeđu taj broj iznosio četiri (6,6%). Zaključak istraživača je bio da su učenici bili motivisaniji da se upoznaju sa muzičkim instrumentima i da sviraju nego da vežbaju ritam i pišu note. Zanimljiviji program iz metodike instrumentalne nastave, individualna nastava, kao i mogućnost da učenici stvaraju muziku rezultirao je boljim postignućima u prva tri razreda niže muzičke škole. U četvrtom, petom i šestom razredu identičan broj (3 ili 5%) učenika je procenjeno parametrom *veoma uspešno*. Ovi učenici su sve postavljene zadatke iz metodike nastave, kao i dodatne zadatke koje su im nastavnici davali u okviru mogućnosti koje pruža nastavni program za dodatno napredovanje učenika, obavili veoma kvalitetno. Ovi učenici su učestvovali na državnim i međunarodnim takmičenjima na kojima su zauzeli jedno od prva tri mesta. Njihova postignuća su procenjivana validnim parametrima, na osnovu kojih je moglo da se zaključi da su muzički daroviti. Generalni zaključak koji su nastavnici solfeđa i instrumenata doneli jeste da je među svim učenicima koji upisuju nižu muzičku školu 5% muzički darovito. Na osnovu dobijenih rezultata

nastavnici solfeđa i instrumenata mogli su da koncipiraju planove i programe koji bi se primenjivali kod darovitih učenika, kako bi njihova postignuća bila kreativno korišćena i kako bi učenici bili adekvatno pripremljeni za nastavak školovanja.

Literatura:

- Andre, L. (2008). Strategije rada sa muzički darovitim decom predškolskog uzrasta. U Skali, E. (ur.) *Pedagoška stvarnost* br. 8, 767–782. Novi Sad: Pedagoško društvo Vojvodine.
- Biedron, A. (2012). The narrative of life: Biographies of gifted foreign language learners. In Modia M. (ed. lit.) *From life to text: building linguistic and cultural identity. (E-reader version)* pp.321–351. Retrived from <http://kkk.pwsz.pilapl/plwp-content/uploads/2012/05/9>.
- Bogunović, B. (2010). *Muzički talenat i uspešnost*. Beograd: Fakultet muzičke umetnosti i Institut za pedagoška istraživanja.
- Bogunović, B., Dubljević, J., Jovanović, N. (2010). Muzički darovito date. Epilog. U: Gojkov, G., Stojanović, A. (ur.), *Zbornik 16*, 98–113. Vršac–Arad–Romania: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov”, Univerzitet de Vest „Aurel Vlaicu”.
- Bogunović, B., Karan, G., Dubljević, J. (2013). Razvoj muzički darovitih i veštine izvođenja u nastavi solfeđa. U: Gojkov, G., Stojanović, A.(ur.), *Metodološki problem istraživanja darovitosti, Zbornik 18*, 78–87. Vršac–Arad–Romania: Visoka škola stukovnih studija za vaspitače „Mihailo Palov”, Univerzitatea de Vest „Aurel Vlaicu”.
- Despić, D. (2007). *Teorija muzike*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Gostuški, D. (1968). *Vreme umetnosti*. Beograd: Prosveta.
- Karalić, A. (2014). Sticanje ritmičko-metričkih veština tokom obrazovanja muzički darovitih. U: Gojkov, G., Stojanović, A.(ur.), *Daroviti i kvalitet obrazovanja, Zbornik 19*, 226–245. Vršac–Arad–Romania: Visoka škola strukovnih studija za vaspitače „Mihailo Palov”, Univerzitatea de Vest „Aurel Vlaicu”.
- Kojić-Bukvić, I. (1989). *Metodika nastave muzičkog vaspitanja*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Krstić-Sekulić, V. (2007). *Korelacija nastave solfeđa sa instrumentalnom nastavom*. Knjaževac: Nota.
- North, A. C. & Hargreaves, D. J. (2008). *The social and applied psychology of music*. Oxford: Oxford University Press.
- Palinkašević, R., Stolić, J. (2016). Razvoj muzičke i jezičke darovitosti u savremenoj didaktičkoj kulturi. U: Gojkov, G.; Stojanović, A. (ur.), *Daroviti i didaktička kultura, Zbornik 21*, 261–273. Vršac–Arad–Romania: Visoka škola strukovnih studija za vaspitače „Mihailo Palov”, Univerzitatea de Vest „Aurel Vlaicu”.
- Radićeva, D. (2008). *Uvod u metodiku nastave solfeđa*. Novi Sad: Akademija umetnosti.
- Romanu, J. (1973). *Dirigent horova i horsko pevanje*. Temišvar: Fakultet muzičke umetnosti.
- Vasiljević, Z. M. (1985). *Teorija ritma sa gledišta muzičke pismenosti*. Beograd: Univerzitet umetnosti u Beogradu.
- Vukomanović, N., Komnenić, O. (1981). *Muzičke igre*. Gornji Milanovac: Dečje novine.

Anica Arsic, PhD

The Music School "Josif Marinkovic"
Vrsac

RHYTHMIC SKILLS AS ENCOURAGING THE DEVELOPMENT OF MUSICAL GIFTED

Abstract: In the solfeggio teaching, reproduction of rhythm represents a basic skill, which is acquired in the musical and the theoretical disciplines. Solfeggio teachers estimate the readiness of students for musical literacy and the development of auditory experience through the ability to perform rhythm. The level of student's talent is assessed through these indicators. In the first grade, students should learn the auditory and the visual didactic model successfully, to acquire basic music literacy, which is the basis for the continuation of music education.

The aim of the research was to follow the achievement of students in the mastering of rhythm and meter, during their education in elementary music school. It was presumed that the gifted students will overcome the tasks of rhythm and meter successfully in first grade, and will show high achievement in the continuation of studies. Another hypothesis, was related to achievement in instrumental teaching. We assumed that gifted students will be equally successful in solving problems of rhythm and meter and a program of instrumental teaching. The research was conducted at Music School "Josif Marinkovic" in Vrsac, from 2010. to 2016. During this period 60 students, who entered the first grade in 2010/11 and finished the sixth grade in 2015/16, were followed. At the end of each school year, the achievements of students in mastering rhythm and meter was evaluated, as well as the achievements of instrumental teaching. Four parameters were used in the assessment (very successful, successful, good and satisfactory). The assessment of achievements was done by summing the results in all didactic solfeggio exercises and comparing with instrumental teaching results. The results have been presented using the descriptive method and are shown in percentages.

The aim of this research was to detect especially gifted students, among all students. Early discovery of giftedness is very important, because the teachers and the students are able to establish a cooperation the results of which will help students continue their musical education at a higher level.

Keywords: didactic model, meter, rhythm, music education of the gifted, solfeggio.

